

Langer thuis wonen in Hong Kong

Dit artikel beschrijft de rol van het Housing Society Elderly Resources Centre (ERC) op het vlak van langer thuis wonen in Hong Kong. Deze organisatie houdt zich bezig met de integratie van wonen en diensten voor ouderen. Het ERC hanteert een multidisciplinaire benadering door professionals met een achtergrond in gezondheidszorg, woningontwerp en vastgoedbeheer te laten samenwerken op het vlak van langer thuis wonen van ouderen. De werkerreinen omvatten: tentoonstellingen en thematische programma's, onderwijs en training, programma's voor ouderenzorg, intergenerationele programma's, onderzoeksprogramma's en ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal. Aan bod komen de diensten van het ERC en de invloed van het centrum of de gemeenschap.

Mr. Pan-Ching Sze, Service Coordinator, mr. Ka-Yu Kenneth AuYeung, Manager, ms. Ka-Pik Catherine Wan, Senior Manager, dr. Moon-Wah Cheung, General Manager; Hong Kong Housing Society Elderly Resources Centre, Hong Kong

Hong Kong is een zogenaamde Special Administration Region (SAR) van de Volksrepubliek China. Meer dan 95% van de ruim 7 miljoen inwoners van Hong Kong is van Chinese afkomst. De gemiddelde levensverwachting van de inwoners van Hong Kong is 82,6 jaar: 79,5 jaar voor mannen en 85,6 jaar voor vrouwen. Hong Kong is een van de dichtstbevolkte gebieden ter wereld. De oppervlakte van Hong Kong bedraagt zo'n 1.104 km², waarmee de gemiddelde bevolkingsdichtheid ruim 6.200 personen/km² bedraagt. Dit vindt zijn weerslag in de grootte van de woningen.

Ook Hong Kong merkt de effecten van de vergrijping. De regering van Hong Kong schat dat voor het jaar 2013 er zo'n 7.385.400 bewoners zijn, waarvan er 1.428.800 ouder zijn dan 60 jaar. Hiervan zijn er in 2013 naar schatting 684.500 ouder dan 70 jaar. Schattingen voor

het jaar 2030 laten zien dat er maar liefst 8 miljoen inwoners zullen zijn en dat de populatie 60+-ers maar liefst 2.677.600 zal bedragen. De demografische veranderingen gaan gepaard met andere wensen op het vlak van wonen, gezondheidszorg en allerlei ondersteunende diensten in de woonomgeving. Langer thuis wonen is een speerpunt van de regering van Hong Kong. In het afgelopen decennium heeft de regering het beleid rond ouderen rond dit thema vormgegeven. Dit hield in dat er middelen beschikbaar kwamen om ouderen langer thuis te laten wonen. Sinds 2001 worden niet-gouvernementele instellingen gesubsidieerd door de regering van Hong Kong om zorgdiensten te bieden aan zelfstandig wonende ouderen die te maken hebben met een matige of ernstige mate van beperkingen. Deze diensten gaat door onder de naam Enhanced Home & Community Care

(EHCC) en Integrated Home Care (IHC). Deze diensten waren niet beschikbaar voor gezonde ouderen. In 2005 ontving slechts 1,9% van alle ouderen (19.600 personen) één van deze twee diensten, terwijl meer dan 90% van hen (978.559 personen) thuis woont zonder gebruikmaking van speciale diensten. Dit komt feitelijk neer op een dienstenkloof voor gezonde thuiswonende ouderen, terwijl ook zij te maken hebben met mogelijke gebreken die voortkomen uit het verouderingsproces.

■ ONDERSTEUNING OUDEREN

De Hong Kong Housing Society (HKHS) is een onafhankelijke niet-gouvernementele organisatie die in 1948 werd opgericht. Het doel van de organisatie is om de inwoners van Hong Kong te ondersteunen op het vlak van huisvesting en woondiensten. Het HKHS spant zich in voor de woonbehoeften van ouderen en

probeert deze groep te ondersteunen op het vlak van langer thuis wonen.

In de jaren vijftig van de vorige eeuw startte het HKHS met het aanbieden van goedkope woonruimte aan families met beperkte financiële draagkracht. Vanaf de jaren zeventig werden kleine woningen gebouwd die specifiek ontworpen waren voor ouderen binnen grotere bouwprojecten. Specifieke ontwerpaspecten waren het aanbrengen van handvatten in het toilet, personalalarmering, een groepsruimte en het bieden van een gebouwbeheerdersdienst. Het complex 'Chung Ling Sheh' in het Kwai Shing District was het eerste gebouw dat speciaal voor ouderen werd gebouwd. In de jaren tachtig werden er meer ouderenwoningen ontwikkeld, zoals de complexen Bo Shek Mansion en Glague Garden in het Tsuen Wan District. Op het moment beheert het HKHS 919 units voor ouderenhuisvesting in negen complexen.

In de jaren negentig werd het Senior Citizen Residence (SEN) programma gelanceerd om aan de woonbehoeften van ouderen met een modaal inkomen te kunnen voldoen. Dit innovatief concept was gericht op langer thuis wonen en zogenaamde 'lease for life'. In de afgelopen tien jaar heeft het HKHS samengewerkt met diverse ministeries, niet-gouvernementele organisaties, professionele organisaties en tertiare instellingen; heeft het workshops georganiseerd met als thema 'universal design' en heeft de organisatie het boek *Universal Design Guidebook for Residential Development* in Hong Kong uitgegeven.

■ VOORTREKKERSPROJECT

In 2005 lanceerde de Hong Kong Housing Society een voortrekkersproject: Elderly Resources Centre (ERC), een platform voor ouderen en hun naasten. Het ERC is het eerste centrum in zijn soort in Hong Kong en wordt bemand door ergotherapeuten en sociale hulpverleners. Het centrum heeft als doel om langer thuis wonen te promoten en om ouderen te helpen met veilig en comfortabel wonen. Figuur 1 toont het dienstverleningsconcept van het centrum.

Er zijn drie methoden die worden ingezet om langer thuis wonen mogelijk te maken:

1. *creëren van een geschikte woonomgeving* – het bieden van professioneel advies voor woningontwerp, leeftijdsvriendelijke gebouwen en inrichting, en gerelateerde diensten die tegemoet komen aan de veranderende behoeften van ouderen;
2. *gezond en actief ouder worden* – het bieden van voorlichting aan ouderen over veranderingen op het vlak van fysieke en psychologische functies die voortkomen uit biologische veroudering, en het bieden

-Figuur 1- Concept van dienstverlening rondom langer thuis wonen binnen de ERC

- van ondersteuning bij het actief en gezond leven na pensionering;
3. *veilig wonen* – het creëren van bewustzijn bij ouderen ten aanzien van mogelijke gevaren in de woning en risicovol gedrag, en aandacht vragen voor het voorkomen van ongelukken thuis.

De doelen van het ERC zijn:

1. het bieden van voorlichting over het belang van langer thuis wonen;
2. het vergroten van bewustzijn en kennis over hoe ouderen langer thuis kunnen wonen;
3. het bieden van informatie en professioneel advies op het gebied van wonen en zorg aan ouderen en hun naasten.

■ PROGRAMMA'S EN RESULTATEN

Since de oprichting van het ERC, heeft het centrum samenwerking gezocht met andere instanties om programma's op het vlak van langer thuis wonen te stimuleren.

Tentoonstellingen en thematische programma's

Het Elderly Resources Centre Exhibition Area bestaat uit een Gezondheidstoetszone (Health Assessment Zone), de woningsimulatiezone (Home Simulation Zone), een onderwijszone voor rollen en gebruiken (Role and Habit Education Zone) en een modelwoning voor de ouderenhuisvestingsprojecten van het HKHS. De Gezondheidstoetszone helpt bezoekers om zich te verplaatsen in het verouderingsproces en de daarmee gepaard gaande verschijnselen. De woningsimulatiezone en de modelwoning worden ingezet om bezoekers te laten kennismaken met aangepaste woningen. De onderwijszone voor rollen en gebruiken vergroot het

begrip van bezoekers over de veranderende rollen van ouderen en de noodzakelijke aanpassingen die men moet maken bij activiteiten in het dagelijks leven. Verschillende thematische en begeleide bezoekersprogramma's zijn ontwikkeld om bezoekers kennis te laten maken met de verschillende aspecten van langer thuis wonen. De professionals van het centrum hebben een achtergrond in ergotherapie en sociale hulpverlening en bieden tevens consultatie op het vlak van de gezondheid, bij vragen over wonen en zorg, en het aanpassen van de woning. Tot 2010 zijn er ruim 1.200 tours geweest in het centrum, met meer dan 35.000 bezoekers. De meesten van hen rapporteerden dat hun bewustzijn vergroot was na het bezoek en dat ze beter begrepen wat er belangrijk was om langer thuis wonen mogelijk te maken.

Onderwijs en training

Naast de tentoonstellingsruimte, biedt het ERC programma's voor onderwijs en training om langer thuis wonen te bewerkstelligen in de gemeenschap van Hong Kong. Er bestaan samenwerkingsverbanden met meer dan honderd lokale organisaties om programma's op het vlak van educatieve seminars, tentoonstellingen en roadshows mogelijk te maken. Met deze programma's worden zo'n 50.000 mensen geïnformeerd over langer thuis wonen. Ook bestaan er samenwerkingsverbanden met dienstverlenende instanties op het vlak van training voor professionals in de ouderenzorg. Hun rol is cruciaal bij langer thuis wonen. De training bestaat uit het vergroten van kennis en vaardigheden op het vlak van langer thuis door middel van workshops, bezoeken en praktijksessies. In 2010 werd er samengewerkt met 30 organisaties waarbij meer dan 500 zorgprofes-

sionals nascholing ontvingen.

Ook het personeel van de woningcorporatie ontving training in 2008 binnen het cursus-programma 'Care for the Silver Hair'. Het programma richtte zich op de training van het vastgoedmanagement op het vlak van oudere huurders. Het doel van het programma was om het management kennis te laten maken met de behoeften van oudere huurders en om de dienstverlening aan deze groep te verbeteren. Er waren hiervoor twee modules: 1) een kernmodule op het vlak van veroudering, geriatrische aandoeningen en communicatie met ouderen, en 2) een keuzemodule bestaande uit communicatietraining voor ouderen met speciale behoeften, het ontwerp van de woning, het management van vrijwilligerswerk en het aanwenden van publieke en gemeenschapsmiddelen. Een speciale eendaagse cursus werd ontwikkeld voor om de algehele houding ten aanzien van ouderen te verbeteren. De feedback die voortkwam uit de training zorgde voor een holistischere benadering van de bedrijfsvoering ten aanzien van oudere huurders.

Programma's voor ouderenzorg

Naast het aanbieden van aangepaste woonvoorzieningen is het bieden van zorg en diensten een belangrijke factor in langer thuis wonen. Het ERC werkt samen met andere partijen om zorgdiensten te bieden aan oudere huurders.

Een aantal interventies dat heeft plaatsgevonden, richtte zich op gezondheidsbevordering en veiligheid in huis, onder meer door het uitvoeren van een screening op het vlak van veiligheid en het uitvoeren van woningaanpassingen. Dit vergrootte tevens het bewustzijn van de huurders. De deelnamegraad lag op 80 tot 90%. In een ander project richtte de HKHS zich op het opsporen van zogenaamde verborgen ouderen, ouderen die niet bekend zijn met zorgdiensten. Ook zij ontvingen informatie over het veiliger maken van de woning en het verkrijgen van passende diensten.

In het project 'Housing with Care' wordt aandacht gevraagd voor kwaliteit van leven van de huurders. Het is een grootschalig project waar duizenden oudere huurders aan deelnemen. Zo biedt het project gezondheidsscreening aan op het vlak van valrisico, geheugenproblematiek en depressie en een diensten- en interventieprogramma, waaronder een evaluatie van de woning.

Intergenerationele programma's

Een nieuw initiatief van het ERC is het 'Intergeneration Program' dat tot doel heeft om de jongere generatie te helpen met de zorg aan ouderen en om hen te betrekken bij ouderen in het algemeen. Door middel van

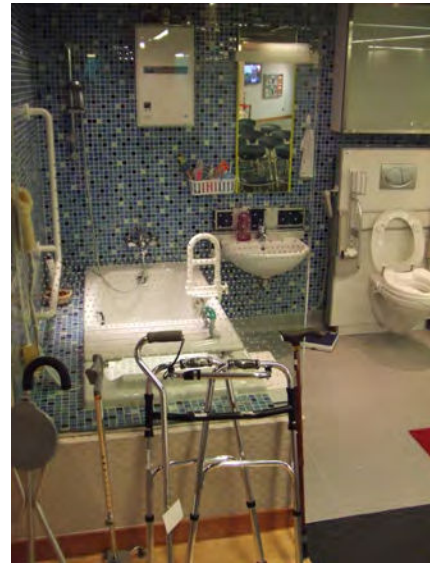
lezingen en rolspel worden jongeren bewust gemaakt van de behoeften van ouderen. In het kader van het programma brengen jongeren ook een bezoek aan woonvoorzieningen voor ouderen. Zo'n twintig scholen voor voortgezet onderwijs doen mee aan dit programma.

Onderzoeksprogramma's

Het ERC participeert in verschillende academische onderzoeklijnen en werkt samen met leveranciers van producten voor de oudere consument, zodat producten verbeterd kunnen worden en producenten een beter begrip krijgen van de behoeften van ouderen. Samen met de Faculteit Revalidatiewetenschappen van de Hong Kong Polytechnic University werd onderzoek gedaan naar de oorzaak van ongelukken thuis. Uit de studie, waaraan 592 ouderen deelnamen, bleek dat valincidenten de meest voorkomende incidenten waren. De prevalentie van valpartijen was 16,7% in de studiepopulatie. De oorzaken hiervoor waren de gezondheidstoestand van de bewoner, gevaren in de woonomgeving, risicovol gedrag bij het uitvoeren van activiteiten van het dagelijks leven en de waakzaamheid van de bewoner. Met de gegevens kon de dienstverlening van het HKHS worden aangescherpt. Van oktober 2011 tot maart 2012 werkt het ERC samen met het Sau Po Centre of Ageing van de University of Hong Kong aan het ontwikkelen van een praktisch model voor langer thuis wonen voor de huurwoningcomplexen van het HKHS. Hierbij zijn zo'n 400 huurders betrokken. Door rekening te houden met de behoeften van oudere huurders, hun woonomgeving en de sociale context hoopt het HKHS een model te maken dat de dienstverlening ten goede komt, met name aan de kant van het vastgoedmanagement.

Ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal

Een andere belangrijke functie van het ERC is het verstrekken van informatie aan ouderen en hun naasten op het gebied van zorg en wonen. In 2008 heeft het centrum de Website for Elderly Services (WES) ontwikkeld (www.hkhselderly.com). Deze website biedt een grote hoeveelheid informatie over wonen, gezondheid, voeding, ontspanning en vermaak, en activiteiten. De website omvat tevens een database met diensten voor ouderen. Hong Kong telt maar liefst meer dan 3.000 organisaties die zich inzetten voor ouderen. Door deze hoeveelheid zijn deze organisaties niet allemaal bekend bij de inwoners van de stadstaat. In de afgelopen drie jaar hebben ruim een half miljoen mensen de website bezocht. Er wordt momenteel gewerkt aan een website over leeftijdsvriendelijke producten, zoals hulpmiddelen, meubilair, huishoudelijke apparatuur

Proefopstelling van de badkamer met ligbad.

voor zowel zelfstandig wonende ouderen als ouderen met een afhankelijkheid van zorg. Deze nieuwe database dient ouderen en hun verzorgenden van informatie te voorzien over de functies van deze producten, de voordelen en de aanschaf ervan.

CONCLUSIE

Sinds de oprichting van het Elderly Resources Centre van de Hong Kong Housing Society heeft het centrum zich beziggehouden met een groot scala aan activiteiten om langer thuis wonen mogelijk te maken in Hong Kong. Het succes van het centrum hangt af van de inzet van zorgprofessionals, sociale hulpverleners, architecten en vastgoedbeheerders. De rol van zorgprofessionals en sociale hulpverleners is cruciaal om veilige en geschikte woningen te ontwerpen. Zij dienen tevens als kennisbron voor wonen en zorg. De architect en vastgoedbeheerder kan deze kennis omzetten in daadwerkelijke woningen en gebouwen, en zo bijdragen aan een veilige woonomgeving. Het HKHS is een unieke setting waar al deze expertise samenkomt ten dienste van langer thuis wonen.

Als een ontwikkelaar van woningen biedt het HKHS de huurders een platform voor het testen en neerzetten van het woonconcept rondom langer thuis wonen. Om langer thuis wonen echt mogelijk te maken is een duurzame samenwerking nodig met een groot aantal organisaties, professionals en mensen die zich inzetten voor de gemeenschap. In de afgelopen jaren heeft het ERC zich ingezet om langer thuis wonen te promoten in Hong Kong, zowel op het vlak van voorlichting als onderzoek. De ontwikkelde concepten worden geïmplementeerd in de bestaande woningen van het HKHS. Door de vergrijzing van de bevolking van Hong Kong is er nog veel werk te verrichten op het vlak van langer thuis wonen.